

**1
(50)**

2012

LATVIJAS TAUTSAMNIECĪBA:

MAKROEKONOMISKAIS APSKATS

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

Ekonomiskā politika

Makroekonomiskā attīstība

Iekšzemes kopprodukts

Nozaru attīstība

Apstrādes rūpniecība

Investīcijas

Ārējā tirdzniecība

Maksājumu bilance

Cenas

Monetārie rādītāji

Valsts konsolidētais kopbudžets

Iedzīvotāju ienākumi

Nodarbinātība un bezdarbs

Baltijas valstis

Latvija: 2012

Teritorija, tūkst. km ²	64,6
Iedzīvotāju skaits 01.01.2012. (tūkst.)	2 042
tai skaitā:	
pilsētās	1 400
no tiem galvaspilsētā Rīgā	657
laukos	668

Nacionālā valūta: lats (LVL)

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	Fakts				Prognoze
	2008	2009	2010	2011	2012
<i>izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos</i>					
Iekšzemes kopprodukts	-3,3	-17,7	-0,3	5,5	5,0
Patēriņa cenas	15,4	3,5	-1,1	4,4	2,5
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>					
Vispārējā valdības sektora deficitā vai pārpalikums	-4,2	-9,7	-8,1	-3,5	-2,1
Vispārējais valdības parāds	19,8	36,7	44,7	42,6	44,5
Eksporta-importa saldo	-13,7	-1,5	-1,4	-3,9	-4,4
Bezdarba līmenis*	7,5	16,9	18,7	16,2	13,8

	2010					2011			2012
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
<i>izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos</i>									
Iekšzemes kopprodukts	-5,5	-3,5	3,5	3,6	3,5	5,6	6,6	5,7	6,9
Patēriņa cenas	-3,8	-2,1	-0,1	1,8	4,0	4,8	4,5	4,2	3,4
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>									
Vispārējā valdības sektora deficitā vai pārpalikums	-4,5	-4,3	-6,5	-16,2	-2,3	1,9	-1,7	-11,1	-1,5**
Eksporta-importa saldo	-0,7	-0,1	-2,6	-2,1	-2,7	-3,4	-6,6	-2,5	-4,7
Bezdarba līmenis*	20,5	19,4	17,9	16,9	17,6	17,1	15,1	15,0	16,3

* – darba meklētāju īpatsvars, % no ekonomiski aktīviem iedzīvotājiem, 15-74 gadi (no 2011. gada dati pārreķināti pēc Tautas skaitīšanas datiem. Pārrēķini par 2008.-2010. gadu būs pieejami 2013. gada 2. pusē. Līdz tam, sākot ar 2011. gadu, dati nav salīdzināmi ar iepriekšējiem periodiem).

** – Ekonomikas ministrijas novērtējums

Ekonomiskā politika

2011. gada beigās sekmīgi tika noslēgta trīs gadus ilgā starptautiskā aizdevuma programma. Tās apjoms Latvijai tika plānots 7,5 miljardu eiro apmērā. Nēmot vērā, ka valsts ekonomiskā un finanšu situācija uzlabojās, Latvijai nebija nepieciešams pilnā apmērā saņemt aizdevuma pieejamo finansējumu. Latvija ir izmantojusi 4,4 miljardus eiro.

Latvija 2011. gada jūnijā un 2012. gada februārī veiksmīgi atgriezās starptautiskajos finanšu tirgos, attiecīgi emitējot desmit gadu obligācijas 500 milj. un piecu gadu obligācijas 1 miljarda ASV dolāru vērtībā. Ar šīm emisijām apliecināta Latvijas spēja patstāvīgi finansēt budžeta vajadzības, un ir ielikts drošs pamats aiznēmumam sekmīgai pārfinansēšanai turpmākajos gados publiskajos finanšu un kapitāla tirgos.

Starptautiskās aizdevuma programmas ietvaros Latvija ir nodrošinājusi pamatu ilgtspējīgas fiskālās disciplīnas īstenošanai. Lai ievērotu izvirzītos budžeta deficitā mērkus, kopš 2008. gada ir veikta budžeta konsolidācija 2,3 miljardu latu apmērā ar fiskālo ieteikmi 17% apmērā no IKP. Lai izveidotu pretciklisku un ilgtspējīgu fiskālās politikas ietvaru, Sacīmā tiek virzīts *Fiskālās disciplīnas likums*.

Starptautiskās aizdevuma programmas izpildes laikā ir veikta valsts pārvaldes izdevumu struktūras uzlabošana, nozīmīga valsts pārvaldē strādājošo skaita un darba algas samazināšana, kā arī sociālās drošības tīkla pasākumu efektivizēšana.

Kā būtisks konsolidācijas resurss tika izmantotas nodokļu politikas izmaiņas, tomēr nodokļu slogs pret IKP nepieauga ekonomikas struktūras maiņas un eksporta-importa attiecības uzlabošanās dēļ. Tika ieviesti stimuli uzņēmējdarbībai un nodarbinātībai – uzņēmuma ienākuma nodokļu atvieglojumi, mikrouzņēmumu nodoklis, ātrākas pievienotās vērtības nodokļa atlaksmas u.c. Pēc programmas pabeigšanas galvenais nodokļu politikas uzsvars ir

darbaspēka nodokļu samazināšana. Valdība ir lēmusi no 2013. gada 1. janvāra līdz 2015. gada 31. decembrim samazināt iedzīvotāju ienākumu nodokļa pamatlīmi no 25% uz 20%. Savukārt, ar 2012. gada 1. jūliju ir samazināta pievienotās vērtības nodokļa standartlikme par 1% un tagad tā ir 21% apmērā.

Valsts un ES fondu atbalsts ir pieejams uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai, darbinieku apmācībām, eksporta veicināšanai, tūrisma infrastruktūras uzlabošanai, centralizēto siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai, koģenerācijas elektrostaciju izveidei, kā arī sociālo un daudzdzīvoļu māju renovācijai. Piesaistot ES struktūrfondu finansējumu, ir uzsāktais vai tiek turpinātais vairākais valsts atbalsta programmas, tādas kā *Jauvu produktu un tehnoloģiju izstrāde un ieviešana radošanā*, *Tehnoloģiju pārneses kontaktpunktu atbalsts*, *Biznesa inkubatoru atbalsts*, kurās ir vērstas uz zināšanu ietilpīgās ekonomikas veicināšanu.

Jauņa kvalitātei sākta investīciju piesaiste – izveidota *Lielo un stratēģiski nozīmīgo investīciju projektu koordinācijas padome* un ieviesta investīciju piesaistes stratēģija *Polaris*. Šo darbību mērķis ir efektīvi koordinēt valsts un pašvaldību iestāžu, kā arī nevalstisko organizāciju aktivitātes, lai potenciālajam investoram vienkāršotu visu interesējošo jautājumu noskaidrošanu, sekਮētu projektu virzību un savlaicīgi novērstu radušās problēmas.

Vienlaikus valdība īsteno virkni pasākumus administratīvo šķēršļu novēšanai nodokļu politikas un administrešanas, maksātnespējas procesa, nekustamā īpašuma reģistrācijas, tūrisma, būvniecības u.c. jomās. Aktīvi tiek strādāts pie ēnu ekonomikas ierobežošanas. Tieši īsteno valsts uzņēmumu pārvāldības reforma, kas šajā procesā ieviesis caurskatāmūs un sabiedrībai saprotamus principus, kā arī sniegs potenciāli lielākus ienākumus valsts budžetā.

Makroekonomiskā attīstība

No 2005. līdz 2007. gadam apjomīgā ārejā kapitāla ieplūde stimulēja būtisku privātu patēriņu un investīciju pieaugumu. IKP vidējie gada pieauguma tempi pārsniedza 10%, un bija vieni no straujākajiem ES. 2008. un 2009. gadā, globālās finanšu krīzes rezultātā apstājoties ārejā kapitāla ieplūdei, iestājās recessija. Krīzes laikā IKP samazinājās par $\frac{1}{4}$ daļu, saruka nodarbinātība un pieauga bezdarbs.

Kopš 2009. gada beigām ekonomiskā lejupslīde Latvijā tika apturēta un atsākās izaugsmes.

Ekonomiskās izaugsmes uzlabošanos pamatā noteica ārejā pieprasījuma un attiecīgi eksporta pieaugums, kā arī tirgojamo nozaru izaugsmes. Lai arī 2011. gada otrajā pusē pieauga nenoteiktība ārejtos tirgos, tomēr Latvijas ekonomikā izaugsmē turpinājās un 2011. gadā IKP pieauga par 5,5 procentiem.

Pozitīvas tendences saglabājas arī 2012. gada sākumā. 2012. gada 1. ceturksnī IKP pieauga par 6,9%, salīdzinot ar 2011. gada 1. ceturksni. Latvijas ekonomikas izaugsmi nodrošina ne tikai eksports, kas 1. ceturksnī pieauga par 9,9%, bet arī pieprasījuma pieaugums iekšējā tirgū. Iekšzemes pieprasījuma pieaugumu pamatā nosaka apjomīgs nefinanšu investīciju pieaugums, kā arī pakāpeniski privātā patēriņa palielinājums.

Saglabājoties eksporta iespējām un augot pieprasījumam iekšējā tirgū, 2012. gada 1. ceturksnī turpina palielināties apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi (pieaugums par 16,5%). Lielāko ieguldījumu nozares izaugsmē dod kokapstrāde un metālapstrāde. Ražošanas apjomī ievērojamai ir palielinājušies arī kīmiskajā rūpniecībā, elektrisko un optisko iekārtu ražošanā, kā arī nemetalisko minerālu ražošanā.

2012. gada sākumā vērojams arī būtisks kravu pārvadājumu apjomu pieaugums dzelzceļā un ostās. Ienākumu pieaugums no eksporta pozitīvi ietekmē nozares, kas pamatā darbojas iekšējā tirgū – apjomu

pieaugumā vērojams tirdzniecības un būvniecības nozarēs. Mazumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījums 2012. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, ir pieaudzis par 11,9%, savukārt būvniecības nozarē 1. ceturksnī izlaide palielinājās par 28,5%. Tomēr jāņem vērā, ka šīs nozares tikai sāk atgūties no dziļā apjomu samazinājuma krīzes laikā.

Turpina uzlaboties situācija darba tirgū – pakāpeniski palielinās nodarbinātība un pieaug darba samaksa. Sagaidāms, ka 2012. gadā, salīdzinot ar 2011. gadu, nodarbināto skaits varētu palielināties par 1,5%, savukārt bezdarba līmenis samazināties par 2 procentpunktiem un vidēji gadā tas varētu būt 13 procenti.

2012. gads sācies ar pozitīvām tendencēm tautsaimniecībā, tomēr saglabājās ārejās vides riski saistībā ar turpmāko situācijas attīstību eirozonā. Samazinoties izaugsmes tempiem mūsu galvenajās tirdzniecības partnervalstis, Latvijas eksporta pieaugums var kļūt mērenāks un tā pozitīvais efekts uz tautsaimniecību var mazināties. Tomēr kopumā 2012. gadā IKP pieaugums būs straujāks nekā tika prognozēts iepriekš un var sasniegt pat 5 procentus.

2012. gada sākumā cenu pieaugumu galvenokārt noteica energoresursu (degviela, dabasgāze, siltumenerģija) un pārtikas sadārdzināšanās, kam pamatā bija ārejje faktori – 2012. gada sākumā pieauga gan pārtikas, gan naftas cenas. Kopš aprīļa naftas un pārtikas cenas samazinās, līdz ar to samazinās arī ārejo faktoru spiediens uz inflāciju Latvijā. Maijā patēriņa cenas bija par 2,2% augstākas nekā pirms gada, bet gada vidējā inflācija saruka līdz 3,8%. Pēc Ekonomikas ministrijas aplēšēm kopumā 2012. gadā vidējais patēriņa cenu līmenis var par 2,5% pārsniegt 2011. gada vidējo cenu līmeni.

Iekšzemes kopprodukts

Pēc straujās lejupslides krīzes laikā, kopš 2009. gada beigām ir atsākusies izaugsme. Ekonomikas atveselošanās pamatā ir eksporta pieaugums, kura apjomis jau ir pārsniedzis pirmskrīzes līmeni. Eksporta pieaugumu pēckrīzes periodā nosaka gan pieprasījuma pieaugums Latvijas tirdzniecības partnervalstīs, gan Latvijas ražotajū krīzes laikā uzlabotā konkurētspēja, kas pamatā tika panākta, samazinot ražošanas izmaksas. Ienākumu pieaugums no eksporta ir veicinājis iekšzemes pieprasījuma kāpumu – sākot ar 2010. gada sākumu, iekšzemes pieprasījums pakāpeniski pieaug.

Kopumā 2011. gadā IKP apjomī palielinājās par 5,5%, kas bija vieni no straujākajiem izaugsmes tempiem ES. Neraugoties uz izaugsmes pavājināšanos eirozonā, Latvijas ekonomikā arī 2012. gada 1. ceturksnī turpinājās izaugsme – salīdzinot ar 2011. gada 4. ceturksni, IKP palielinājās par 1,1% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un par 6,9% pārsniedza 2011. gada 1. ceturksņa līmeni. Salīdzinot

ar krīzes zemāko punktu 2009. gada 3. ceturksnī, IKP ir pieaudzis jau par vairāk nekā 11 procentiem.

2012. gadā ekonomikas izaugsmi nodrošina ne tikai eksports, kas 1. ceturksnī ir pieaudzis par 9,9%, bet arī pieprasījuma pieaugums iekšējā tirgū. Šī gada 1. ceturksnī iekšzemes pieprasījums ir pieaudzis par 10,7%, salīdzinot ar 2011. gada 1. ceturksni.

Iekšzemes pieprasījuma pieaugumu lielā mērā noteica apjomīgs investīciju kāpums, kā arī privātā patēriņa palielināšanās. Nefinanšu investīcijas 2012. gada 1. ceturksnī pieauga par 39%, salīdzinot ar iepriekšējā gada 1. ceturksni. Straujais investīciju pieauguma galvenokārt ir saistīts ar ieguldījumiem enerģētikā un apstrādes rūpniecībā.

Pakāpeniski turpina palielināties arī privātās patēriņš, kas 2012. gada 1. ceturksnī par 5,4% pārsniedza pērnā gada 1. ceturksņa līmeni. Privātā patēriņa palielinājumu nosaka pakāpeniska situācijas uzlabošanās darba tirgū – nodarbinātības palielinājums un darba samaksas kāpums.

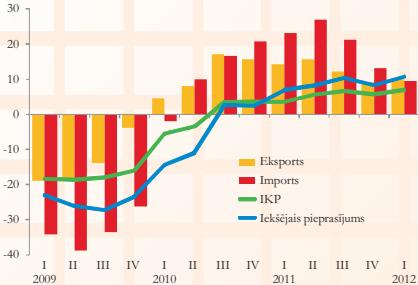
IKP dinamika pa ceturkšņiem

sezonāli izlīdzināti dati, 2008. gada 4.cet. = 100

IKP izlietojums

% pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Nozaru attīstība

Krizes laikā ir mainījusies Latvijas ekonomikas izaugsmes paradigma – no iekšējā patēriņa balstītās izaugsmes tautsaimniecība ir pārorientējusies uz eksportu. Par tirgojamo nozaru lomas palielināšanos tautsaimniecībā liecina nozaru struktūra – 2011. gadā tirgojamo nozaru īpatsvars bija gandrīz 37% prestatuzs 26% 2007. gadā.

Pateicoties labām eksporta iespējām, kopš 2009. gada beigām vērojama strauja apstrādes rūpniecības izaugsmes. 2011. gadā nozares rāzošanas apjomi pieauga par 11,7%. Augsti izaugsmes rādītāji bija vērojami arī ar pakalpojumu eksportu saistītajai transporta nozarei (par 8%). Ienākumu pieaugums no eksporta pozitīvi ietekmē arī nozares, kas pamatā darbojas iekšējā tirgū. Tirdzniecības nozarē sniegtó pakalpojumu apjoms 2011. gadā pieauga par 9,6%. Pēc apjomīgas lejupslīdes krizes laikā, 2011. gadā izaugsmes atsākās būvniecības nozarē, kam pamatā ir ES fondu aktīva apguve. Taču jānem vērā, ka krizes

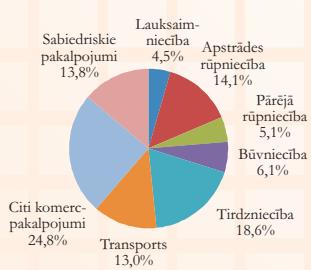
laikā nozare piedzīvoja dziļu lejupslīdi. Savukārt 2011. gadā pieprasījums pēc komercpakalpojumiem būtībā saglabājās 2010. gada līmeni.

2012. gada 1. ceturksnī turpinājās izaugsmes apstrādes rūpniecībā. Apjomīgs pieaugums saglabājās arī tirdzniecības un būvniecības nozarēs. Nemot vērā nozaru lielo īpatsvaru tautsaimniecībā, pieaugums tirdzniecības un būvniecības nozarēs nodrošināja gandrīz 44% no visa IKP pieauguma 1. ceturksnī.

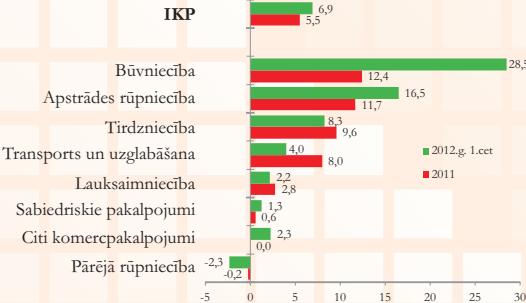
Saglabājoties iešķēršamam kravu pārvadājumu apjomu pieaugumam gan dzelzceļā, gan arī ostās, 2012. gada 1. ceturksnī pieauga arī transporta un uzglabāšanas nozares apjomi. Neliels pieaugums vērojams lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē, kā arī komercpakalpojumu nozarē. Rāzošanas apjomo samazinājums ir vērojams vienīgi pārējās rūpniecības nozarēs, ko pamatā noteica mazāki saražotās elektroenerģijas un siltumenerģijas apjomi saistībā ar laika apstākļiem.

IKP nozaru griezumā

struktūra 2011. gadā, procentos

izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

Apstrādes rūpniecība

Atkopšanās no krizes radītajām sekām nozarē notiek samērā strauji, ko nosaka ne tikai pieprasījuma pieaugums tirdzniecības partnervalstīs, bet arī konkurencēpējas pieaugums, kas tika panākts, krizes laikā būtiski samazinot izmaksas.

Lai arī vairākās ES valstis, kas ir mūsu galvenie eksporta tirgi, ir vērojama izaugsmes tempu pavājināšanās, apstrādes rūpniecība ražošanas apjomī turpina augt. Tas nozīmē, ka pieaugušie riski eiro zonā, pagaidām nav ietekmējuši rūpniecības izaugsmi.

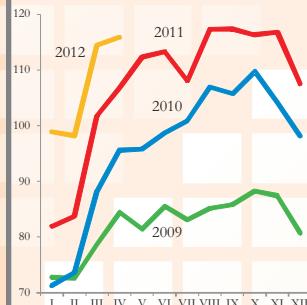
Apstrādes rūpniecības ražošanas apjomī 2012. gada janvāri-aprīli par 14,2% pārsniedza iepriekšējā gada četru mēnešu līmeni. Lielāko ieguldījumu nozares izaugsmē joprojām dod kokapstrāde un metālapstrāde. Tajā pašā laikā ražošanas apjomī ievērojami ir palielinājušies arī tādās nozarēs kā ķīmiskā rūpniecība, elektroniku un optisko iekārtu ražošana, nemetālisko minerālu ražošana. Lēnākā izaugsmē ir vērojama tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošanā, kā arī

papīra ražošanas un poligrafijas nozarēs. Savukārt pārtikas rūpniecībā un farmācijā šī gada četros mēnešos ražošanas apjomī ir praktiski saglabājušies iepriekšējā gada attiecīgā perioda līmeni.

Apstrādes rūpniecības apgrozījums 2012. gada četros mēnešos, salīdzinot ar iepriekšējā gada janvāri-aprīli, ir pieaudzis par 14,1%. Eksportētās produkcijas apgrozījums ir pieaudzis par 16%, kas liecina, ka pieprasījums pēc Latvijas apstrādes rūpniecības ražošumiem ārējos tirgos joprojām ir augsts. Savukārt vietējā tirgū realizētajās produkcijas apgrozījums 2012. gada četros mēnešos ir palielinājies par 11,9% un noteica caurmērā $1/3$ no visa apstrādes rūpniecības apgrozījuma pieauguma. Apgrozījuma kāpumu pamatā ietekmē ražošanas apjomu palielinājums, jo ražotāju cenu pieauguma efekts ir mazinājies. Gan eksportētajai produkcijai, gan vietējā tirgū realizētajai produkcijai ražotāju cenas gada laikā ir augušas mēreni – attiecīgi par 1,8% un 2 procentiem.

Produkcionas apjoma indekss

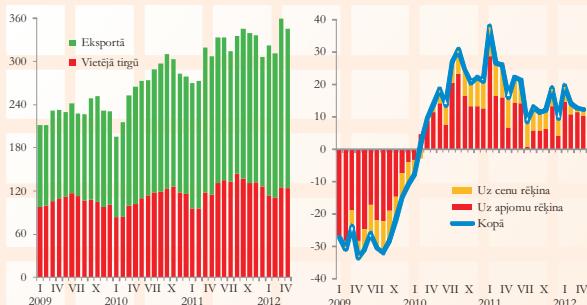
sezonāli neizglīdzināti dati, 2005. gads = 100

Produkcionas realizācija

faktiskās cenas, milj. latu

% pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Investīcijas

Investīciju aktivitātē Latvijā kopš 2010. gada beigām pakāpeniski pieauga. 2011. gadā investīciju apjomī Latvijas tautsaimniecībā bija gandrīz par 28% lielāki nekā 2010. gadā un veidoja 21,5% no IKP. Investīciju apjomī turpina pieaugt arī 2012. gadā. Gada 1. ceturksnī Latvijas tautsaimniecībā bija investēts par 39% vairāk nekā pirms gada. Investīciju apjomu palielināšanos liela mērā ietekmēja ieguldījumi tādās nozarēs kā enerģētika, kopakstrāde, kā arī metālizstrādājumu ražošanā. Zems banku kreditēšanas līmenis joprojām ir viens no investīcijas ierobežojošiem faktoriem.

Pēc būtiskas ienākošo ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) plūsmu samazināšanās 2008. un 2009. gadā, kopš 2010. gada atsākās to pieaugums. Latvijas tautsaimniecībā piesaistīto ĀTI apjoms 2010. gadā gandrīz 4 reizes pārsniedza 2009. gada līmeni. 2011. gadā ienākošo ĀTI apjoms Latvijas ekonomikā bija gandrīz 3,5 reizes lielāks nekā 2010. gadā.

Uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā 2012. gada marta beigās bija 6567 milj. latu (9344 milj. eiro), kas ir par 7% vairāk nekā pirms gada.

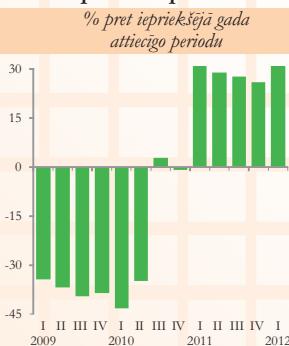
2012. gada marta beigās uzkrāto ĀTI līmenis apstrādes rūpniecībā ir palielinājies par 2,6%, salīdzinot ar 2011. gada marta beigām, veidojot 12% no uzkrātajām ĀTI Latvijā. Lielā mērā to ietekmēja nozīmīgi ieguldījumi pārtikas rūpniecībā (pieaugums par 9,5%) un kopakstrādē (pieaugums par 33,6%). Vairāk nekā 70% no uzkrātām ĀTI ir ES valstu investīcijas, ceturta daļa no tām ir jauno ES dalībvalstu investīcijas.

Lielākās ieguldītājavalstis ir Zviedrija (24,6% no uzkrātām ĀTI 2012. gada marta beigās), Igaunija (5,8%), Vācija (5,1%) un Nīderlande (8,1%).

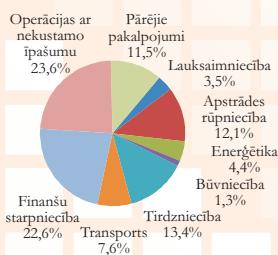
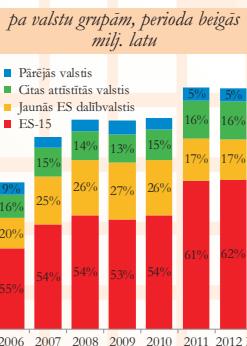
Krievijas uzņēmēju investīcijas Latvijā 2012. gada marta beigās veidoja 4,6% no uzkrātām ĀTI.

Nozaru struktūrā lielāks uzkrāto ĀTI ipatsvars ir ieguldījumiem pakalpojumu nozarēs.

Bruto pamatkapitāla veidošana

Uzkrātās ārvalstu tiešas investīcijas

Ārējā tirdzniecība

Latvijas preču eksports 2011. gadā faktiskajās cenās, salīdzinot ar 2010. gadu, pieauga par 28%, bet salīdzināmās cenās – par 14%. Arī 2012. gada janvāri-aprīlī preču eksports turpinā augt strauji (faktiskajās cenās par 11%, salīdzinot ar 2011. gada janvāri-aprīli).

Arī preču imports 2011. gadā pieauga līdzīgos tempos kā eksports. Tomēr, nesmot vērā tā straujo kritumu krīzes laikā, tā apjomī tikai nedaudz pārsniedz 2008. gada importa apjomus. Kopumā 2011. gadā preču imports faktiskajās cenās pieauga par 30%, bet salīdzināmās cenās par 22%. Savukārt 2012. gada četros mēnešos preču imports ir pieaudzis straujāk nekā eksports (faktiskajās cenās par 18%, salīdzinot ar 2011. gada janvāri-aprīli).

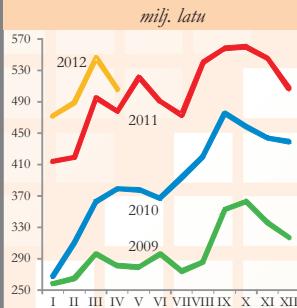
2012. gada janvāri-aprīlī eksporta apjomu pieaugums ir vērojams gandrīz visās preču grupās. Eksporta pieaugumu galvenokārt nodrošina lauksaimniecības un pārtikas preču, kā arī minerālo

produktu un koksnes un tās izstrādājumu eksporta apjomu pieaugumi. Kopumā šīs trīs grupas nodrošināja vairāk nekā 70% no kopējā eksporta pieauguma 2012. gada četros mēnešos.

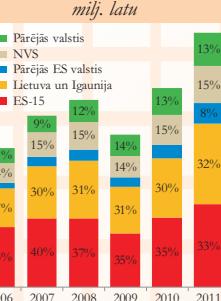
Eksports uz ES valstīm 2012. gada janvāri-aprīli pieauga par 10%, salīdzinot ar 2011. gada attiecīgo periodu. Lielāko devumu šajā pieaugumā deva lauksaimniecības un pārtikas produktu, kā arī metālu un to izstrādājumu grupu eksporta pieaugums. Savukārt uz NVS valstīm eksports pieauga par 14%. Pusi no visa eksporta pieauguma uz NVS valstīm nodrošināja lauksaimniecības un pārtikas produktu grupas pieaugums.

2012. gada janvāri-aprīlī, salīdzinot ar 2011. gada četriem mēnešiem, eksporta apjomī uz Igauniju pieauga par 10%, savukārt uz Lietuvu samazinājās par 4%. Lielu daļu eksportā uz Lietuvu un Igauniju sastāda lauksaimniecības un pārtikas preces, kā arī mašīnbūves un ķīmiskās rūpniecības produkcija.

Preču eksporta dinamika

Eksporta struktūra
pa valstu grupām

Preču importa dinamika

Maksājumu bilance

Globalās finanšu krizes ietekmē ir notikušas nozīmīgas maksājuma bilances tekošā konta korekcijas: no 22,4% deficitu no IKP 2007. gada līdz 8,6% pārpalikumam 2009. gadā. Kopš 2010. gada 3. ceturksnā tekošā konta bilance ir tuva nullei. 2011. gadā kopumā tekošā konta bilance bija -1,2% no IKP, liecinot par investīciju un uzkrājumu sabalansētību. Savukārt 2012. gada 1. ceturksnī tekošā konta deficitu bija 2,9% no IKP.

Tekošā konta svārstības nosaka ārējās tirdzniecības bilances izmaiņas. 2011. gadā preču imports pieauga nedaudz straujāk nekā eksports un ārējās tirdzniecības deficitis sasniedza 9,9% no IKP.

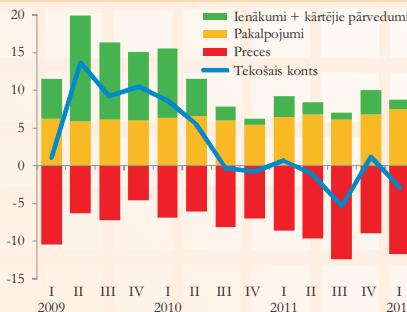
2012. gada 1. ceturksnī preču imports bija par 2,5% mazākā apjomā nekā iepriekšējā ceturksnī, bet eksports samazinājās par 6,2%, un ārējās tirdzniecības deficitis pieauga līdz 11,7% no IKP. Jāatzīmē, ka turpina uzlaboties pakalpojumu bilance. 2012. gada 1. ceturksnī tās pārpalikums bija 7,5% no IKP (2007. gadā - 3,5% no IKP).

Lielas svārstības ir vērojamas tekošā konta ienākumu bilancē. Kopš 2010. gada 3. ceturksnā tā ir negatīva. 2011. gadā ienākumu bilances deficitis bija 0,9% no IKP, bet 2012. gada 1. ceturksnī tas palielinājās līdz 1,7% no IKP, ko noteica nerezidentu ieguldījumu ienākumu apjomu pieaugums.

Finanšu konta bilances svārstības pa ceturksniem ir ļoti izteiktas. Kopš 2009. gada sākuma finanšu konta bilance (bez rezerves aktīviem) ir negatīva. 2010. gadā finanšu konta deficitu bija 1,5% no IKP, 2011. gadā - 4,8% no IKP. Privātā kapitāla aizplūšanas negatīvo ietekmi uz finanšu konta stāvokli mazināja valsts sektora ilgtēriņa aizņēmumi, kā rezultātā palielinās valdības ārējais parāds. 2012. gada marta beigās valdības bruto ārējais parāds bija 5016,7 milj. latu apmērā (34,6% no IKP), t.i. par 19,8% lielāks nekā pirms gada. Latvijas kopējais bruto ārējais parāds 2012. gada marta beigās bija 145,3% no IKP, kas ir par 12,6 procentpunktiem zemākā līmeni nekā pirms gada.

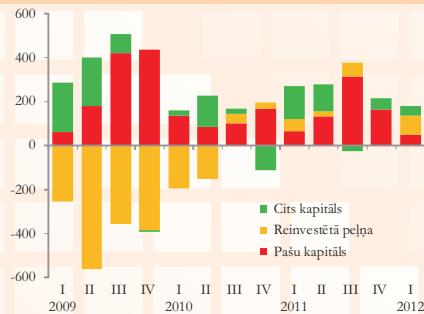
Tekošais konts

procents pret IKP

Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā

perioda laikā saņemtās, milj. eiro

Cenas

2011. gada beigās patēriņa cenas bija par 4% augstākas nekā 2010. gada decembrī, bet vidēji 2011. gada laikā cenu līmenis pieauga par 4,4%, salīdzinot ar 2010. gada vidējo līmeni.

2012. gada maijā, salīdzinot ar 2011. gada decembri, patēriņa cenu līmenis ir palielinājies par 2%. Salīdzinot ar 2011. gada maiju, patēriņa cenas ir palielinājušas par 2,2 procentiem.

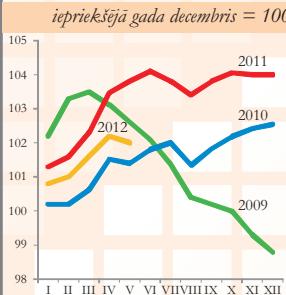
2012. gada janvārī-maijā cenu pieaugumu galvenokārt noteica energoresursu (degviela, dabasgāze, siltumenerģija), pārtikas un apģērbu sadārdzināšanas. Patēriņa cenu samazinājumu maijā (par 0,2%) galvenokārt noteica degvielas cenu samazināšanās (mēneša laikā par 3,4%), savukārt palielināša ietekme uz patēriņa cenu līmeni bija pārtikai (pieaugums par 0,1%), ko pamatā noteica sezonālī faktori. Cenu tendences pasaulē liecina, ka pārtikas un naftas cenas ir sarukūšas. Pasaulē maijā pārtikas cenas mēneša laikā samazinājās par 4,2% un

pasreiz ir atgricušās 2010. gada rudens līmeni.

Kopejais ražotāju cenu līmenis Latvijas apstrades rūpniecībā 2012. gada aprīlī, salīdzinot ar 2011. gada aprīli, ir pieaudzis par 1,9%. Gada laikā apstrades rūpniecības ražotāju cenas līdzīgi ir augušas gan vietējā tirgū realizētajai produkcijai, gan eksportētajai produkcijai, attiecīgi par 2% un 1,8 procentiem.

Šī gada aprīli strauji pieaugot eksporta cenām, pieauga arī kopejais ražotāju cenu līmenis – par 4%, salīdzinot ar 2011. gada aprīli. Gada laikā vietējā tirgū realizētajai produkcijai būtiski ražotāju cenas ir augušas elektroenerģijā, gāzes apgādē, siltumapgādē un gaissa kondicionēšanā (par 10,9%), nemetālisko minerālu ražošanā (par 9,5%), elektroisko iekārtu ražošanā (par 6,5%) un metālizstrādājumu ražošanā (par 4,2%). Savukārt ražotāju cenas eksportētajai produkcijai gada laikā visvairāk pieauga nemetālisko minerālu ražošanā (par 5,1%), pārtikas produktu ražošanā (par 4,5%) un apģērbu ražošanā (par 5,7%).

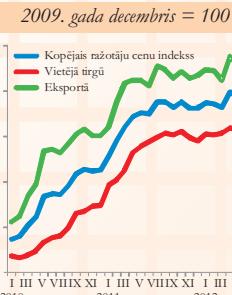
Patēriņa cenu indekss

Preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopejās patēriņa cenu indeksu

Ražotāju cenu dinamika apstrades rūpniecībā

Monetārie rādītāji

Pēc finanšu tirgus satricinājuma 2008. gada beigās un 2009. gada sākumā, situācija finanšu sektorā ir stabilizējusies.

2012. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, banku piesaistīto noguldījumu atlikums pieauga par 4,2%. To galvenokārt noteica nerezidentu noguldījumu atlikuma pieaugums par 25,3%, savukārt rezidentu noguldījumu atlikums samazinājās par gandrīz 10% (galvenokārt centrālo un vietējo valdību noguldījumu samazinājuma dēļ).

2012. gada 1. ceturksnī rezidentiem kopumā no jauna izsniegti 20,5 tūkst. kredītu 217,7 milj. latu apmērā. Salīdzinot ar 2011. gada 1. ceturksni, rezidentiem no jauna izsniegti kredītu apjoms pieauga par 89%. Sadalījumā pārējās saimniecības nozarēm, puse no jauna izsniegtajiem kredītiem ir izsniegti transporta un uzglabāšanas nozarē un 15% lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē.

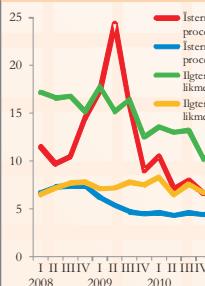
Kredītporfelē kvalitāte turpina uzlabolties un 2012. gada sākumā ar maksājuma kavējumu bija 22% kredītu. Samazinās (par 39,1%) kredīti rezidentiem ar maksājumu kavējumu vīrs 180 dienām.

Lai arī kredītēšanas apjomī pakāpeniski pieaug, tomēr kopējie kredītu atlikumi sarūk. 2012. gada 1. ceturksnī tie bija par 11% mazāki nekā pirms gada. To pamātā nosaka hipotēkā kredītu atlikumu samazinājums (gada laikā par 13,9%). Patēriņa kredītu atlikumi saruka par 4,8%, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu. 2012. gada sākumā, industriālo un komercķredītu atlikumi pieauguma par 0,9%, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu.

Latos izsniegti īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme 2012. gada 1. ceturksnī bija 5,5%, savukārt ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme bija 8,6%, kas salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni ir nedaudz pieaugusi.

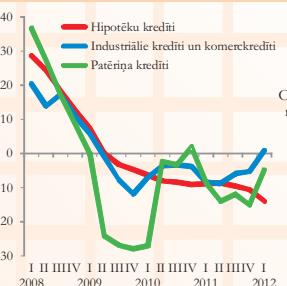
Procentu likmes izsniegtajiem kredītiem

vidējās svērtās

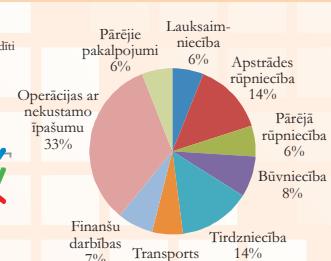
Rezidentiem izsniegtu kredītu dinamika

% pret iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni

Izsniegtu kredītu atlikumu struktūra

2012. gada marta beigās, procentos

Valsts konsolidētais kopbudžets

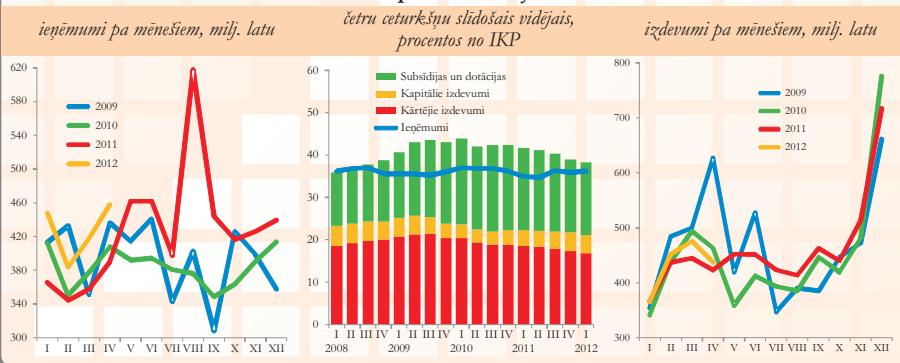
Valsts finanšu stāvoklis ir stabilizējies, ko nosaka ekonomiskās situācijas uzlabošanās un fiskālās konsolidācijas pasākumu īstenošana. Kopš 2008. gada ir veikti konsolidācijas pasākumi ar fiskālo ieteikmi 17% apmērā no IKP. Budžeta deficitis 2011. gadā bija 3,5% no IKP, kas ir par gandrīz 5 procentpunktiem mazaks nekā pirms gada.

Situācija turpina uzlaboties arī 2012. gadā, aug budžeta ieņēmumi un mazinās budžeta deficitis. Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2012. gada janvāri-aprīlī bija 1707 milj. latu, kas bija par 17% vairāk nekā 2011. gada attiecīgajā periodā. 2012. gada četros mēnešos nodokļu ieņēmumi ir par 15,5% lielāki nekā 2011. gada attiecīgajā periodā. Gandrīz 40% no visa nodokļu ieņēmumu pieauguma noteica pievienotās vērtības nodokļa ievākuma palielinājums. Vairāk nekā trešdaļu no nodokļu ieņēmumu pieauguma noteica arī darba nodokļu ieņēmumu palielinājums. Nodokļu ieņēmumi aug arī pārējās nodokļu grupās.

Konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2012. gada janvāri-aprīlī bija 1730 milj. latu un salīdzinājumā ar iepriekšējā gada četriem mēnešiem tie ir palielinājušies par 3,5%. 2012. gada četros mēnešos ir pieaugaši izdevumu subsīdijām un dotācijām, kā arī kapitālajiem izdevumiem (attiecīgi par 6,1% un 8,1%, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu.) Taču pašā laikā ir sarukuši valdības kārtējie izdevumi. 2012. gads janvāri-aprīlī valsts konsolidētā kopbudžeta finansīšais deficitis bija 23,5 milj. latu, kas ir par 191 milj. latu mazāks nekā pirms gada.

Lai turpmāk stiprinātu fiskālo disciplīnu un izvairītos no pārmērīga budžeta deficitā un valsts parāda veidošanās, Saēima 2012. gada maijā ratificēja Eiropas Savienības fiskālās disciplīnas līgumu. Videjā termiņā, virzoties uz valdības nosprausto mērķi – no 2014. gada ieviest eiro, budžeta deficitu plānots samazināt 2012. gadā – līdz 2,1% no IKP, 2013. gadā – 1,4% no IKP un 2014. gadā – līdz 0,8% no IKP.

Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi un izdevumi

ledzīvotāju ienākumi

Ekonomikas lejupslīdes laikā notika būtiskas ko-rekcijas darba tirgū, kā rezultātā samazinājās ne tikai nodarbināto skaits, bet arī strādājošo darba samaksas. Stabilizējoties ekonomiskai situācijai, kopš 2010. gada beigām ir atsācies darba samaksas pieaugums.

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa 2011. gadā bija 464 lati. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, gan sabiedriskajā, gan privātajā sektorā strādājošo darba samaksas pieauga praktiski vienmērīgi, attiecīgi par 4,7% un 4,6 procentiem.

2012. gada 1. ceturksnī bruto darba alga pieauga par 3,7%, salīdzinot ar 2011. gada 1. ceturksni, un bija 467 lati. Visaugstākā darba alga bija Rīgas reģionā. Gada griezumā algas pieauga gan privātajā sektorā, gan sabiedriskajā sektorā, kaut gan privātajā sektorā pieaugums bija nedaudz straujāks (par 4,2%) nekā sabiedriskajā sektorā (par 3,1%).

2012. gada sākumā, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, straujāks atalgojuma pieaugums

bija komercpakalpojumu nozarē, galvenokārt finanšu un apdrošināšanas darbībā (par 7,6%). Šajā nozarē ir arī augstākās darba algas tautsaimniecībā kopumā, kas vairāk nekā divas reizes pārsniedz vidējo darba algu valstī. Darba samaksa pieauga arī transporta un uzglabāšanas nozarē un vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības nozarē. Apstrādes rūpniecībā darba algas pieauga par 4,4%. Darba algas nedaudz samazinājās operācijās ar nekustamo īpašumu.

Reālā darba alga 2011. gadā, neskatoties uz vidējā atalgojuma pieaugumu, saglabājās praktiski nemainīga. Atalgojuma pieauguma pozitīvo efektu mazināja patēriņa cenu palielināšanās. 2012. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar 2011. gada attiecīgo periodu, reālais atalgojums palielinājās par 0,2 procentiem.

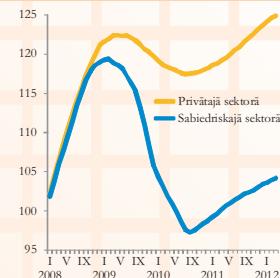
2011. gadā palielinājās arī vidējās vecuma pensijas apmērs. 2012. gada 1. ceturksnī tas bija 180 lati, kas ir par 1,7% vairāk nekā 2011. gada 1. ceturksnī.

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa

latos

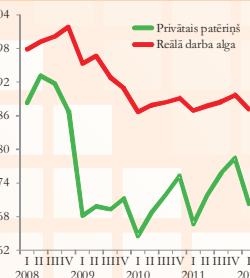

12 mēnešu slidošais vidējais indekss,
2007. gada decembris = 100

Reālās darba algas un privātā patēriņa dinamika

2007. gada 4. ceturksnis = 100

Nodarbinātība un bezdarbs

Ekonomiskās lejupslīdes laikā no 2008. gada līdz 2010. gadam stāvoklis darba tirgū ievērojami paslīktinājās. Kopš 2010. gada sākuma, pakāpeniski atjaunojoties ekonomiskajām aktivitātēm, situācija darba tirgū uzlabojas – palielinās nodarbinātība, pakāpeniski samazinās bezdarbs un pieaug brīvo darba vietu skaits.

Saskaņā ar Ekonomikas ministrijas novērtējumu nodarbināto skaita 2011. gadā palielinājās par 2,5%, salīdzinot ar 2010. gadu. Gada laikā būtiski samazinājās arī bezdarba līmenis. Vidēji 2011. gadā tas veidoja 16,2%, kas ir par 3 procentpunktiem mazāk nekā 2010. gadā.

Saskaņā ar darbaspēka apsekojuma datiem nodarbināto skaita 2012. gada 1. ceturksnī bija 876 tūkstoši, kas ir par 2,6% jeb 21,7 tūkst. vairāk nekā 2011. gada 1. ceturksnī. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita ir pieaudzis mēreni (par 0,9%). Bezdarba līmenis 2012. gada 1. ceturksnī bija 16,3%, kas ir par

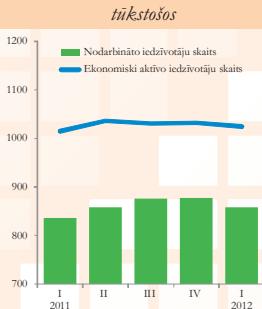
1,3 procentpunktiem mazāk nekā pirms gada.

Reģistrētā bezdarba līmenis 2012. gada aprīļa beigās sasniedza zemāko līmeni kopš 2009. gada maija un bija 11,3% – jeb 127,8 tūkstoši bezdarbnieku, kas ir par 30 tūkstošiem mazāk nekā 2011. gada aprīli. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis saglabājās Latgales reģionā (24,1%), bet zemākais – Rīgā (9%). 2012. gada aprīlī 44% no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita bija ilgstošie bezdarbnieki (bez darba ilgāk par gadu).

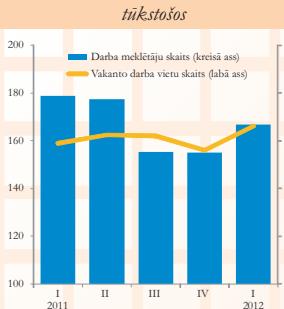
Kopš 2010. gada vidus ir vērojams salīdzinoši stabils reģistrēto brīvo darbavietu pieaugums. 2012. gada aprīļa beigās bija reģistrētas 3665 vakances, kas bija par 12,3% vairāk nekā 2011. gada atbilstošajā periodā un par 23% vairāk nekā iepriekšējā mēnesī.

Paredzams, ka situācija darba tirgū turpinās uzlaboties arī turpmākajos ceturksnīs, tomēr galvenie riski saistīti ar globālās ekonomikas attīstības tendencēm, kas var ietekmēt situāciju darba tirgū Latvijā.

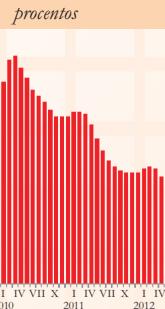
Nodarbinātie un ekonomiski aktīvie iedzīvotāji

Darba meklētāji un vaktantās darba vietas

Reģistrētais bezdarba līmenis

Baltijas valstis. Svarīgākie sociālekonomiskie rādītāji

	Igaunija	Latvija	Lietuva
Teritorija, tūkst. km ²	45,2	64,6	65,3
Iedzīvotāju skaits 2012. gada 1. janvārī, tūkst.	1318,0	2042,4*	3199,8
Iekšzemes kopprodukts, % pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2010. gads	2,3	-0,3	1,4
2011. gads	7,6	5,5	5,9
2011.g. IV cet.	5,1	5,7	4,4
2012.g. I cet.	3,7	6,9	3,9
Apstrādes rūpniecības produkcijas kopapjomis, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2010. gads	23,5	16,5	6,6
2011. gads	16,8	11,7	7,4
2011.g. IV cet.	0,8	9,1	0,8
2012.g. I cet.	1,8	16,5	3,9
Bezdarba līmenis, darba meklētāju īpatsvars % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem			
2010. gads	16,9	18,7	17,8
2011. gads	12,5	16,2	15,4
2011.g. IV cet.	11,4	15,0	13,9
2012.g. I cet.	11,5	16,3	14,5
Patēriņa cenu pārmaiņas, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2010. gads	3,0	-1,1	1,3
2011. gads	5,0	4,4	4,1
2011.g. IV cet.	4,1	4,2	4,0
2012.g. I cet.	4,4	3,4	3,6
Ražotāju cenu pārmaiņas rūpniecībā, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2010. gads	3,3	3,1	10,3
2011. gads	4,4	7,7	13,8
2011.g. IV cet.	3,1	6,9	11,8
2012.g. I cet.	3,3	6,4	8,4

* – 2011. gada dati pārrēķināti pēc tautas skaitīšanas rezultātiem, sākot ar 2012. gadu Darbaspēka apsekojuma rezultāti aprēķināti, izmantojot tautas skaitīšanā noteikto iedzīvotāju skaitu. Pārrēķins par 2010. gadu būs pieejams 2013. gada 2. pusē. Līdz tam, sākot ar 2011. gadu, dati nav salīdzināmi ar iepriekšējiem periodiem).